משרד הביטחון

ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

ה ת ח ל ת ת י ק

3182636

מספר משלוח/תיק : 1994 / 1940 - 589

נושא התיק: הצעות להתיישבות בסיני

תאריך המסמך המוקדם: 01.01.1969

תאריך המסמך המאוחר: 31.12.1969

סימון התיק: מב 52

מפקדת כוחות צה"ל ברצועת עזה וסיני
מינהל אזרחי
הממונה על הנכסים
--*-

מפקדת כוחות צהייל ברצועת עזה וסיני
מינהל אזרחי
הממונה על הנכסים
--*-

ממשל צבאי רצועת עזה וצפון סיני

מינהל אזרחי

הממונה על נכסים נטושים ונכסי המדינה

סיכום סקר השטחים המוצעים
להאחזות הנחל סיני (אל - עריש)

נערך ביום 4 דצמבר 1967

מחירי גידולי הביניים
בשטח רשות פתוח המדבר באל-עריש

1. השעורה מחירה נע בין -.33 - -.30 ל"י ל- 100 ק"ג.
2. דונם תלתן נותן הכנסה חודשית כ- -.10 ל"י.
3. דונם במיה מכניס בין -.160 - -.150 ל"י לשנה, הבמיה נותנת 2 יבולים, הינו מדונם יש הכנסה כ- -.300 ל"י.
4. דונם פלפל מכניס -.160 - -.150 ל"י לעונה, ותוך שנתיים נותן הפלפל הכנסה כ- -.300 ל"י.
5. חצילים הדונם נותן הכנסה בין -.60 - -.50 ל"י לשנה, היינו בשנתיים כ- -.100 ל"י.
6. הכנסה מזיתים - הזיתים נתנו פרי רק פעם אחת הממוצע היה יבולו של כל עץ כ- 16 ק"ג.

   מחיר הקילוגרם הוא כ- 30 אגורות.
7. דמי שכירות של דירה בת 3 -2 חדרים נעים בין -.18 - -.20 ל"י לחדש.

הנדון: הצעות להתישבות בסיני

1. לאור ההצעה לעלית האחזויות באיזור שבין רפיח ואל-עריש הגישה המחלקה להתישבות מספר איתורים בשלב ראשון 3 איתורים בפיתחת רפיח.

2. בסיור שהתקיים ב-31 לאוקטובר ע"י ממ"י הסוכנות ונציגי צה"ל התברר שאיתורי הסוכנות הנם פרובלמטיים היות והם תפוסים ברובם ע"י בדואים הטוענים לזכויות. בסיור זה נבדקו לכן כל השטחים לאורך הציר רפיח אל-עריש.

3. באיזור שבין רפיח אל-עריש ישנם שטחים שגודלם כ-50,000-60,000 דונם שהיו שייכים לרשות פיתוח המדבר המצרית אשר החלה לפתחם עוד בשנת 1961 ובחלקם חולקו לבדואים שהספיקו לפתחם. הרשות המצרית עזרה להם בזמנו בזרעים, זבלים, מים והדרכה.

4. להלן תיאור השטחים שנבדקו:

א. <u>פיתחת רפיח</u>: אותרו המשבצות (ראה א.ב.ג) גודלה של כל משבצת כ-4000-5000 ד', וברובן מעובדות ומאוכלסות ע"י בדואים. לאחר בדיקה ראשונית מסתמנת אפשרות להסדר לפנוים של הבדואים במשבצת "א" מרצון טוב תמורת תשלום של כ-150 ל"י לדונם. (פנוי משבצת זו יעלה בין 500,000-600,0000 ל"י).

מים - אין בשטח. תושבי המקום מקבלים מים המסופק ברכב ע"י הממשל.

ב. <u>שיין זוייד</u>: (משבצת ד')מתוך שטח כללי של כ-10,000 ד' שהיו ברשות פיתוח המדבר המצרית נשארו כיום כ-2000 ד' מרוכזים פנויים ממחזקים (חלקם נטועים כרמים ושקדים). כל השטח בטיפולו ובעיבודו של הממונה על הנכסים בממשל.

שטח זה מושקה מאגם מים עיליים הנמצא בקרבת המקום ותפוקתו כ-500 מ'מ ליום. נוסף לכך קיימים מטפר קדוחים שנעשו ע"י המצרים שהנם סגורים אשר טיבם לא ידוע. בשטח רשת השקייה. שתושבי הסביבה מקורות מים נפרדים לשימושם.

ג. <u>קבר עמיר</u> : (משבצת ה'), מתוך שטח של כ-3000 ד' מוחזקים ע"י הממונה על הנכסים של הממשל כ-2,000 ד' שהיו שייכים לרשות פיתוח המדבר. חלק מהשטח נטוע כרמים ומעובדים ע"י הממונה על הנכסים. אין תושבים בשטח.

להשקיית השטח הקימו בזמנו המצרים אגם שתפוקתו כ-100 מ'מ מים (שאיבה במשך 6 שעות). בסביבה הקרובה עוד מספר בארות שטחיים שהבדואים שואבים בדליים לצורכיהם. ישנם עוד 2 בארות מים טובים שהן מוזנחות, הכמויות לא ידועות, בשטח צנור מים מרכזי.

ד. <u>כ ר ו ב ה :</u> (משבצת ו') השטח כיום מוחזק ע"י הממונה על הנכסים. גודלו 2000 דונם המשתרעים משני צדי הכביש. רובו נטוע זיתים ומעובדים ע"י הממונה. אין תושבים בשטח זה. (קיימת אפשרות לתוספת שטחים).

להשקיית השטח הקימו המצרים אגם ניקוז שאורכו כ-600 מטר המספק כ-100 מ'מ מים (השאיבה 6 שעות ליום), ניתן לפתח ולהגדיל את תפוקתו של האגם.

ה. <u>ג ' ר ד ה :</u> (משבצת ז') השטח כ-1000 ד' שהיו שייכים לרשות פיתוח המדבר ועתה בידי הממונה על הנכסים של הממשל. השטח איננו מעובד (עדיין ממוקש). כ-100 ד' משטח זה נטוע כרם.

ע"י המטע אגם מים כדוגמת "כרובה" (משבצת ו') רוב הציוד נעלם ובגלל המיקוש אין טיפול ואין שמירה במקום.

5. בדו"ח ראשוני של תה"ל נמסר כי באיזור שבין שיין זוויד - ג'ראדי אפשרי לספק כ-1/2 מיליון מע"ק לשנה. הצעתם לכן לבצע סקרים וקדוחים לודא אפשרות הגדלת הכמויות.

6. בצומת רפיח מחנה צבאי (המחנה הקנדי) שהנו עדיין ריק מאדם ונמצא בשלבי שפוץ לאכלוסו ע"י יחידות צה"ל. גודל המחנה כ-9000 ד' ומספר רב של מבנים. קיימת לכן הצעה להקצות את אחת מפינותיו להאחזות שתעבד שטח של כ-1000 ד' שבמחנה ובקרבתו ובמשך הזמן יתרחבו.

המחלקה להידרולוגיה

5.11.1968

אל: ר. גורביץ

מאת: ע. גלאי

דו"ח סיור באזור שייך זוייד - חרובת

משתתפים: ע. גלאי, י. בשוראי, מ. שפריר

א. מורפולוגיה

האזור שבין הכביש לחוף הים (כ-2.5 ק"מ) מכוסה בחולות שגובהן הוא כ-8-15 מ'. רכסי החולות בדרך כלל ניצבים לים לא נראית מסכית גיקוז אופיגיה.

במקומות נמוכים בין החוליות מעט צמחיה. חוליות מעוצבות וארמת מעובדת ליד הכביש ומסילת הברזל.

ב. מקורות המים

1. אזור שייך זוייד (כורום אל שייך)

א. בארות:

באזור שייך זוייד קיימים כמה בארות מים מרופנות שעומקם הוא 3-12 מטר (בהתאם לגובה הטופוגרפיה) עמוד המים בבארות אלה הוא 1 - 1/2 מ'. בארות באלקס מתומים בחול. איכות המים בלתי ידועה. בקירות אחד שהוא סתום כיום היו לפי עדות תושבי המקום מים מלוחים.

מקור המים העיקרי לאזור הוא הנקז.

ב. נקז שייך זוייד

הנקז חפור במקביל לשפת הים, במרחק של כ- 300 מ' מהחוף. אורך התעלה כ- 400 מ' עומקה 1.5-3.5 מ'. על הנקז מבנה המגיל משאבה שספיקתה ע"פ עדות המפעיל היא כ- 90 מ"ק/ש במשך 6 שעות ביום. מקור זה משמש להשקאת 2000 דונם כרמים.

מרשים טכניים:

שתי משאבות הוריזונטליות בהספק של 47 קילוואט. כל אחת 1450 סיבובים בדקה. שימוש . . תוצרת גרמניה. משאבות מונעות ע"י דיזלים תוצרת סקודה. בהספק של 70 כ"ס כל אחת. המים מוזרמים בציבור של "10-"8 עד לראש השפת המושקה, ומשם ע"י מכון בעל אותו ציוד כמו הקודם להעלות השקאה מתוחות (בטון).

ג. קידוחים

בשייך זוייד בנקודות ציון משוערת 0647/0712 קיים קידוח שנקדח ע"י הסוכרים ונסגר ע"י מכסה בטון. עומקו כ- 34 מטר. עומק מני המים 31 מ' קוטרו "12. נמצאו בו מים בתכולת מלוח של 350 מ"ג כלור לליטר. מרשים אלה נתקבלו בע"פ מהגיאולוג המחוזי ביולי 67. בסיור זה נמצא מכסה הקידוח.

2/..

2. **אזור אל מציידה (ע"י חוף הים, צפונית מערבית לקבר עמיר)**

א. באזור אל מציידה מקור המים העיקרי הוא נקז כרוגמת הנקז בשייך זוייד.

נקז אל מציידה

אורכו כ- 200 מטר, עומקו כ- 1.5-2 מטר. שואבים מהנקז כ- 100 מ"ק/ש במשך 6 שעות ביום. מיועד להשקאת 2000 דונם כרם.
הפרמים השכניים של הציוד זהים לאלה של הנקז ב"שייך זוייד"

ב. **בארות מים**

בין מציידה לחרובת קיימות כמה בארות מים מדומגות, בעומק של 5- 12 מ'. מפיקות מים בשיב מי שתיה. שאיבה בעזרת דליים.
מספקות מי שתיה לתושבים, הן בקיץ והן בחורף.
הבארות הן:

1. ביר סלאם אבו עבוד.
2. ביר אל טובא, מוגעם ע"י תחנת רוח ספיקה משוערת - של כחות ממ"ק אחד לשעה.
3. ביר אל חרובה - מים טובים, באר מוזנחת.
4. ביר אבו הני - ע"י נקז חרובה. מים טובים.

3. **אזור חרובה**

באזור חרובה מקור המים העיקרי הוא "נקז חרובה".

א. **נקז חרובה**

אורכו כ- 600 מ'. עומקו 1.5-2 מ'. שואבים מנקז זה כ- 100 מ"ק/ש במשך 6 שעות ביום. המים מובלים לשטח ע"י צנורות "6-"8
מיועד להשקאת 1200 דונם. הציוד דומה לזה של 2 המעלים הקודמים.

ב. באזור בארות שחוחות מתמילות שלא נבדקו.

4. **תנאים הידרולוגיים באזור (שייך זוייד, מציידה וחרובה)**

א. מנתונים הנ"ל על מקורות המים נראה באופן ברור שהמים המנוצלים הם המים האגורים בחולות וזורמים אל הים, יתכן ע"מ השתית חרסיתית או סילטית. (ע"מ עדות תושבי המקום ע"מ שכבת נזז) בחוף מציידה מבצבצת שכבה חרסיתית ע"י החוף.
האקוויפר ניזון מהלחול מי גשמים על פני החולות. את כמויות המים האגורות באקוויפר זה וכן את הכמויות לניצול אי אפשר עדיין להעריך, אולם ברור שהן מובלות.

כידם שואבים באזור כ- 500 אלף מ"ק/שנה.

ב. קיימת אפשרות למצוא מים עמוקים יותר בתוך הסרמציה הטלייסטוקנית. יתכן שאימות מים אלה תהייה ברועה יותר. קידוחים ע"י המצרים באזור חרובה לעומק בורל יותר (המקום לא נמצא, הערות היא על תושבי המקום) נמצאו מים מלוחים.

ג. נוסף למים הקיימים אפשר למצוא מים לשמוש ביתי ויתכן לשטח של כמ עשרות דונמים.

5. <u>המלצות לפעולה</u>

א. יש להביא את הציוד למצב תקין ולבצע סיר מבחנים הידרולוגיים.

ב. למדוד את מפלסי הבארות ולאזנם, על מנת לאפשר עשיית מפת מפלסים.

ג. לבצע מאיבת נסיון ומבחנים הידרולוגיים הקדומות הסבור ב"שייך זוייד".

ד. לבדוק את הבעיית הסתנסרית של המים.

ה. לקדוח מספר קידוחי מחקר במקום המיועד להתיישבות.

ו. לבצע סקר גיאולוגי של האזור בעזרת מדידות גח"ש.

ז. לעשות מאזן מים של האזור.

לאור המצאים של המעולות המוצעות תבחן ותומלץ שיטת הניצול.

ב ב ר כ ח ,

ש. גלאי

העתק: י. הרפז

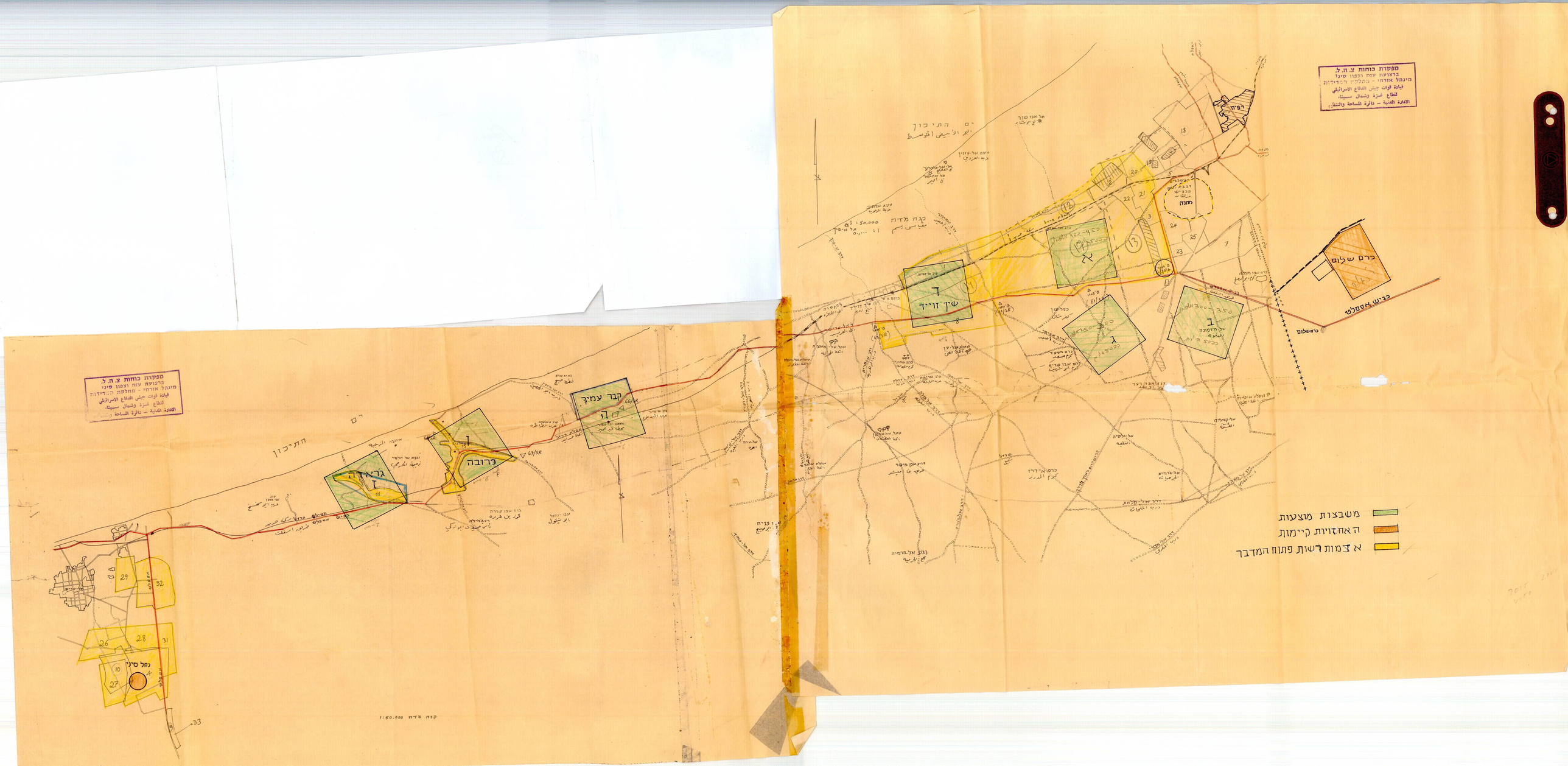
מפקדת כוחות צ.ה.ל.
ברצועת עזה וצפון סיני
מינהל אזרחי - מחלקת הדידות
קבוצת כוחות חיל הים הישראלי
לנתוב עזה וצפון סיני
הלשכה המדינית
מפקדת כוחות צ.ה.ל.
ברצועת עזה וצפון סיני
מינהל אזרחי - מחלקת הדידות
קבוצת כוחות חיל הים הישראלי
לנתוב עזה וצפון סיני
הלשכה המדינית
ים התיכון
רפיח
כרם שלום
כביש אספלט
מחנה
ד
שיך זוייד
ב
ג
ה
ו
ז
גרידה
קבר עמיר
כרובה
כחל סיני
משבצות מצעות
האחזויות קיימות
אדמות רשות פתוח המדבר

4

משרד הביטחון
ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

סוף התיק

5000 (10.90)

אצ - 28